

«Una mica lluny, la gentil algorfenca s'atreví a descobrir-se de nou, i de nou vingueren a mi ses mirades esplendoroses, sol del cor; i em va somriure --- Ja no em vaig recordar de l'efecte de la meua primera besada, ni del penediment --- de deplorar-la, i un petó, i dos, i tres, expressivament dedicats, seguiren el camí del meu ablamat daler: Oh *desvari!* Oh realitat única! --- Més bella que Venus dins la seva petxina --- reina en carrossa triomfal --- dins la seva algorfa viatjadora, va pensant en mi ---», (*El Primer Llustre d'Amor, O. C., 342af.*). *Desvariós*.

A causa del seu origen postverbal el mot pren popularment, per tot Mallorca, la pron. *dezvéri* (BDLC IV, 212). I el gran Costa no es desdenyà d'usar-lo així, si creiem l'ed. *IdOr*: «Passen dies, passen nits, / i N'Elisenda més folla, / amb mil *desveris* estranys, crida o juga, riu o plora» (*Castell del Rei VIII, 11, a. 1896=Agre de la t., 132*). En la llengua comuna, *desvariar* ha estat reemplaçat avui pel derivat de *desvari*: *desvariejar* [Belv.]: «La basca li ha durat dues hores, ha *desvariejat* un xic, després s'ha sossegat»; «recalant sempre en el tamboret d'aquell piano que *desvariejava*, i no feia sinó quequejar com un tarallitot --- estava batallant amb aquest diantre de *Chant d'amour!* No el puc agafar», NOLLER (*Pap. 1, 153; Febre d'Or, O. C. I, 186*); *desvarieig; desvariejador; desvariejant; desvariejament*.

Desvariació [Llull, supra]. D'aquest és variant popular *desvarió* < **desvariad*. *Desvarió* és la forma real usada tres cops per JRoig en el sentit de 'disbarat, absurditat, falòrnia', encara que alterada en part com *varions* per mss. i eds. «En casa mia / --- / cascuna sesta / --- / moltes enteses / --- o s'ho cuydaven / --- / s'hi ajustaven / --- / après jugaven / --- / a dir rahons, / *desvarions* / e maravelles, / de cent novelles / e facecfe / ---» (*Spill, 2862*), restituit així per Chabàs, en lloc de *devarions* que porta el manuscrit.

Ben cert s'hauria hagut de restablir també en els altres passatges: «la lur rhotòrica / és metaphòrica, / *desvarions*, cacefatons / ---», v. 8049: encara que Chabàs hi ha imprès *e varions*, com que aquesta suposada copulativa fa nosa al context, no s'hauria hagut de separar del mot: el ms., com en el cas anterior, deu haver reduït *sv* a *v*, però com sigui que un *esvarió* no és conegut, es deu haver de restituir <*d*>*e*<*s*>*varions*; igual en el darrer passatge: «una sposeda, / ja desflorada / ans de casar, / lo jorn d'arrar / --- / sabé fingir, / mostrant tenir / al cos diable / --- / la gent ne ve, / devés la sgleya; / allí si-n feya / de ficcions, / <*d*>*e*<*s*>*varions*, / ab l'esposat», v. 3214. No em consta si està ben establerta una forma *esvariar* o *esvariejar* consignada per algun diccionari; com a molt, podríem admetre (si ho està), que en una part dels casos es tracta de *esvarió* i en l'altre *desvarió*.

Desverat i *esverar*, derivats també de *VARIUS* en la forma *ver*, ja hem tractat en article a part (III, 821-2). Afegim-hi, amb el matis d'agressivitat barroera: «entra resolutament a la botiga, tot *esverat*, y no para fins al minjador, un carreter ---», EmVilanova (*O. C. II, 29*). Entre els afins occitàtics: Comenge «*bariad*: 60

varié; é cervelé, évaporé, adj.» (Dupleich, *Dict. Pat. de StGaudens*). Amb *es-*, com en cat.: *esbaryà-s*, dit del «mouvement de la poule effrayée» a l'Alta vall d'Aura i Cauterès troben els autors de l'ALGc (II, 449); a la pregunta «(j'en suis resté) abasourdi», els contestaren *esbaryát* a tres localitats centrals del Bearn (des de Pau a Ossau), i extremant el timbre consonàntic de *y* (potser ultracorreció tardana) a l'Alta i baixa Vall d'Aspa, *ezbarzát* (ALGc. IV, 1332) (notem, tot passant, que el tipus fr. *abasourdi*, d'origen no ben aclarit, pot resultar d'un encreuament d'*abattre* amb *étourdi*, si bé potser amb alguna influència del mot corresponent al nostre *BASARDA*).

CPT.: *Vairescut* (JoMartorell): «--- ni scut, ne *vayrescut*» (Ag. I, 199): sembla tractar-se d'un blasó pintat de colors vairs.

1 D'aquí l'ús de *virolat* com eufemisme per 'verd, obscè': «fent *virolades* suposicions sobre lo que farien quan fossin casats», Pous i Pagès, *Per la Vida, 50.9f.* — 2 Llull l'havia usat sovint però només en el sentit de 'variar, diversificar': «virtut e vici menys se descobreguessen --- on més se *desvariejassen* e s'contrariejassen» (*Gentil, 30*); i sovint en el *Li de Contemplació*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *vària, varis, vàrios, vàries, variar, variable, variabilitat, invariable, variació, vàriament, variant, variat, variància, invarià, invariànt, varietat, variejar, varió, ver, verat, verar-se, verós, entreverat, entreverar, enverar, enverat, raïm virós, cabrada virada, verolar, verolada, verol, cercar veroles, verolejar, averolat, enverolat, verola, verolós, variola, variolós, varioloide, variolitzar, variolització, antivariolós, variolari, variolar, variolita, variolític, virol, +virols, entrevirat, entrevirar, virolat, envirolat, virolar, virolament, virolejar, virolaina, verat 'peix', veirat, vairat, viret, virols, verada, variada, vairada, variadada, variadó, vair, voire, vaira, Sa Vaira d'en Noguera, Sa Vaira des Puntarró de Fora, revair, vairiol, desvariar, desvariació, desvariànt, desvariadament, desvari, desvarià, desvariós, desveri, desvariejar, desvarieig, desvariejador, desvariejant, desvariejament, desvariació (vegeu supra), desvarió, varions, esvarió, esvariar, esvariejar, esverat, esverar, vairescut*.

+VARIA, f. eiv. «*varia*: embutidos», PzCabr. «Té i tònica i les dues æ neutres. *Sa varia* en sing. significa les sobressades, llongonisses, botifarres i botifarrons que es fan amb la carn d'un porc, en una matança. S'emplea sempre així: mot singular amb referència plural, de conjunt: "encara em queda *varia*", "a ca na Joana Felis venen bona *varia*", "sa *varia* d'enguany ha sortit ben acertada», Is. Macabich, 7-II-1964. Potser de *VIRILIA* 'parts sexuals', aplicat, primer al baix ventre del porc, i després a tot allò que es fa del baix ventre. Llavors fóra millor grafiar *veria*.

Variable, variació, variada, variadó, variant, variar, riat, V. vari